

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata vt
Sacramento, & vt sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De satisfactione Sacramentali, & obligatione sacerdotis illam imponendi. §.

2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

10. Addunt aliqui, debere esse opus supererogationis, & non aliâs debitum: sed immeritò id postulant, cum Concil. *sess. 14. c. 9.* satis indicet, per opera aliâs præcepta fieri satisfactionem posse. Nam, sicut præceptum non impedit meritum, neque satisfactionem impedire debet. Non enim opera virtutis in commodum Deis in nostram utilitatem præcipiuntur. Ergo ex præcepto, nec meritum, nec satisfactio illius diminuitur. Quodlibet namque opus, tamen præceptum, meriti rationem habet: quia factum est à filio in obsequium munificentissimi patris, quem decebat filiorum obsequia se ipso præmiare. Habet tamen rationem satisfactionis, quatenus per ipsum Deo, cuique voluntari se homo submitit, à qua se per peccatum subtraxerat. At hæc ex præcepto non impediuntur, quinimò præceptum augere videntur. Ergo ad satisfactionem non est necessarium esse opus supererogationis, sed potest esse opus aliâs præceptum. Atque ita docent Nauarr. *cap. 26. n. 23.* Sotus in *4. dist. 19. quæst. 2. art. 1. circa finem.* Henric. *lib. 5. de pœnit. cap. 19. num. 5. Suar. disp. 37. sect. 4. num. 3.* Fagund. *de sennâ. Eccles. præcept. lib. 9. c. 2. num. 8.* Coninch. *disp. 10. dub. 10. dub. 4. num. 31.* Moment tamen communiter relati Doctores, quibus adhæret Sanch. *lib. 1. sum. cap. 14. num. 6.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. qu. 5. sect. 3. p. 2. n. 12.* & infra latius dicemus; etsi Confessarius possit opus aliâs præceptum in pœnitentiam iniungere, non tamen censeri iniunctum, nisi id expressè explicet: decet enim ad opera aliâs indebita obligare in satisfactionem peccati confessi.

11. Secundo, ex parte satisfaciens conditio necessariò requisita est gratia. Nam, cum satisfactio tendat in reconciliationem cum Deo perfectam, nequit non reconciliatio fieri. Præterea, sante culpa, non potes pro pœna illi debita obtinere remissionem: neque etiam eam remissionem obtinere potes pro pœnis ex aliis culpis remissis relictis: quia dignus non es, vt hæc tibi gratia conferatur. Ergo gratia necessariò ad satisfactionem est requisita. Atque ita indicat satis Trident. *sess. 14. cap. 8.* asserens satisfaciendo pro peccatis conformes fieri Christo Iesu, certissimamque artham glorificationis habere, que peccatori nullatenus conuenire possunt. Deinde asserit Concilium, nos satisfacere non posse, nisi per Christum & in Christo, in quo viuimus, metemur, & satisfacimus. At nullus viuunt in Christo, nisi qui eius gratiam possidet: ergo nullus satisfacere potest, sicuti nec mereri, nisi qui gratiam habeat. Atque ita tanquam certum tradit D. Thom. in *4. dist. 14. art. 3. capit. 2.* Bonavent. *ibi, art. 1. quæst. 3.* D. Anton. *3. p. 11. 14. cap. 20. §. 2.* Caiet. *t. 1. Opus. tract. 6. quæst. 3.* Petr. de Soto *relect. ultim. de satisfact.* Dominic. Sor. in *4. dist. 19. quæst. 1. art. 4.* quos refert Coninch. *disp. 10. dub. 4. concl. 1. n. 23.* & 24. aduertit optimè, sæpe benignissimum Deum pœnitentiam peccatoris se humiliantis acceptare in satisfactionem pœnæ temporalis in hac vita, quam infligere decreuerat, vt contigit celestissimo Acha, *3. Reg. 21.* & colligitur ex Ierem. *c. 18.*

12. Præterea ex parte satisfaciens requiritur, quòd sit viator: etenim satisfactio simul cum merito coniungitur, vt patet ex *supradicto loco Concilij*, ibi: *In quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus.* At meritum finita hac vita non est: ergo nec satisfactio. Aliâs anime in Purgatorio existentes, cum Deum ardentissima caritate prosequuntur, breuissimo tempore pro peccatis satisfacere possent, vt notauit Coninch. *disp. 10. dub. 4. n. 24.*

13. Addunt aliqui, requiri, vt satisfactio ab eodem debitor procedat: est enim obligatio ad pœnam soluendam debitum personale, quod non videtur posse per alium satisfieri. Propria namque actione diuinam auctoritatem, & honorem læsisti ab eius voluntate te subtrahendo. Non ergo aliena actione hanc diuinæ auctoritatis læsionem reparare potes; sed necessariò propria submissio, & humiliatio requiritur. Præterea, nemo pro alio mereri, nec demereri potest: ergo neque pro alio satisfacere. Item, non potest satisfacere pro culpa: ergo nec pro pœna. Et fortè ob hanc causam dixit Paul. ad Galat. *6.* *Vnusquisque onus suum portabit.* & 2. ad Corinth. *3.* *Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.*

Ceterum hæc sententia nullatenus admittenda est; sed omninò affirmandum, vnum pro alio satisfacere posse. Sic, tanquam certum, docuit Suar. *disp. 48. sect. 2. nu. 4.* Henric. *lib. 5. o. 19. n. 5.* Bellarmin. *lib. 2. de Indulgent. cap. 2.* Aegid. de Coninch. *disp. 10. dub. 7.* Fag. *l. 9. c. 2. n. 20.* & declarauit Catechismus Pij V. de Sac. Pœnit. n. 81. ibi: *In hoc summa Dei bonitas, & clementia maximis laudibus prædicanda est, qui humane imbecillitati hoc condonauit, vt vnus possit pro alio satisfacere.* Et paulò infra addit: *Qui diuina gratia præditi sunt, aliorum nomine possunt, quod Deo debetur, persolvere: quare fit, vt quodam pacto alter alterius onera portare videatur.* Et tamen concludit: *Nec vere de hoc cuiquam iudicium dubitandi locus relictus, qui in Apostolorum Symbolo. Sanctorum communionem profiteamur.* Ratio huius sententiæ est, quia Deus pro sua bonitate, & clementia acceptare potest opera à iusto facta in satisfactionem pœnæ, quam alter pro peccatis debet, ac si illud opus à debi-

to factum esset. At, posita ea acceptatione, nemini est debitum, obligationem satisfaciendi nullam debitori superesse: ergo potest vnus pro alio satisfacere. Quòd autem bona opera vnus iusti oblata in satisfactionem pœnæ ab alio debite à Deo acceptentur, probat communis vnus fidelium, qui conuincit excitantur ad prædictas satisfactiones applicandas, maxime pro iis, qui in Purgatorio existunt.

14. Hanc sententiam limitat Medin. *de pœnit. tr. 3. quæst. 2. c. 3.* & probabile reputat Coninch. *disp. 10. dub. 7. in fin.* ne procedat semper, & infallibiliter; sed, quando diuinæ bonitati placitum fuerit, prædictam satisfactionem vnus pro alio acceptare: quia nullibi habetur, ob satisfactionem ab altero exhibitam, pœnam, quam quis debet, remitti, sicuti habetur ob satisfactionem propriam. Neque expediens videtur, eam acceptationem infallibilem esse; tum, ne debitores negligentes fiant in satisfactione propria exhibenda, sperantes, amicos pro illis satisfaciendos; tum, ne submissio, & humiliatio diuinæ auctoritati debitam omittant. Sed displicet propter hæc limitatio, vt potest contraria communi sensui fidelium, existimanti vnus satisfactionem pro altero oblata, si absolute deseruere: quod verum non esset, si non foret promissio diuinam infallibiliter acceptandi. Illud vero inconueniens de negligentia satisfaciendi, per accidens est, & abundè compenatur actu charitatis, quem vnus fidelium cum altero exercet, proprias satisfactiones ei applicando.

15. Fundamentum verò illorum, qui asserbant, neminem pro alio satisfacere posse, facile diluitur. Fateor namque, actione propria satisfaciendi exhibendam fore, idque expedire: at ex benignitate Dei aliena submissio, & humiliatio alteri applicata à Deo acceptatur, ac si ab eo esset exhibitâ. Ad confirmationem dico, neminem pro alio mereri: quia esto, id fieri posse, non fuit expediens quòd meritum præmium sit virtutis, que propriis actibus acquiri debet. Ad secundam confirmationem concedo, pro culpa vnus neminem à Christo satisfaciendi posse: quia si de satisfactione quoad sufficientiam loquamur, necessarium non est alium à Christo satisfacere, cum Christus plenissime satisfecerit, præterquam quod ea satisfactio ad æqualitatem sit impossibilis. Si verò sermo sit de satisfactione quoad efficaciam, nullatenus deicit ex alienis actibus fieri: cum enim peccator propria voluntate maculatus fuerit, propria etiam voluntate purgari à macula debuit. Seruus autem est de obligatione ad pœnam, que ex benignitate Dei ob quamlibet, satisfactionem remitti conuenienter potest.

16. Tertio, ex parte Dei requiritur, promissio acceptandi nostra bona opera in satisfactionem pœnæ pro peccatis debite. Etenim, cum cuiuslibet peccator post remissionem culpam, & pœnam desiguetur à Deo aliqua temporalis pœna in Purgatorio luenda, que quantumcumque minima sit, excedit omnem pœnam, que in hac vita sustineri potest, pœnis huius vite compenari nequit: tum, quia sunt pœnæ diuerse, & longè leuiore, tum quia non tenetur Deus eas in recompensationem acceptare, cum liberum illi sit peccatorem pœna à se designata punire, neque aliam loco illius admittere. Vt ergo loco pœnæ designatæ obligatus sit nostra bona opera in satisfactionem admittere, necessaria fuit illius diuina promissio, vt pulchre docuit Medin. *tr. de pœnit. qu. 3.* Suar. pluribus relatis, *disp. 37. sect. 7. à num. 2.* Fagund. *de 2. Eccles. præcept. lib. 9. cap. 2. num. 17.* Coninch. *disp. 10. dub. 4. concl. 3. n. 33.* & colligitur ex Trident. *sess. 14. cap. 8.* asserente nos in Christo viuere, mereri, & satisfacere, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, hoc est, ex eius meritis, & promissione, ob quæ à Patre acceptantur.

§. II.

De satisfactione sacramentali, & obligatione Sacerdotis illam imponendi.

1. *Qua sit satisfactio sacramentalis, & quem effectum habeat?*
2. *Debes esse in gratia, vt obtineas effectum.*
3. *Secluso mortali habet effectum.*
4. *Satisfactio habet vim impetrandi gratias peruenientes.*
5. *Non habet gratia augmentum.*
6. *Plerumque obligatur Sacerdos sub gravi culpa hanc satisfactionem imponere.*
7. *Quando excusatur ab imponenda satisfactione. Et primò de articulo mortis.*
8. *Secundò, si credatur pœnitens plene per contritionem satisficisse.*
9. *Tertiò, qualiter tempore subleui.*
10. *Quid si intra bonam sapientiam consistatur.*
11. *Quid, si pœnitens credatur nullam admittiturus.*

1. **E**xecutio operis à Confessario in pœnitentiam peccati confessi iniuncta est satisfactio sacramentalis, que est

per se spectata vim habeat remittendi penas peccatis debitas, quia ut suppono, est opus virtutis ab homine grato effectum: at, ut a Confessario imponitur, tanquam pars completæ & integræ Pœnitentiæ Sacramentum; ut docuit Concilium Florentinum in decreto Eugenij; & Concilium Tridentinum sess. 14. capit. 3. efficacior vim obtinet ex Christi institutione. Hæc maior efficacia non provenit, ut placuit Dominico Soto in 4. dist. 14. quest. 1. art. 5. §. Nihilominus. ex eo, quod pœnitens, pœnitentiam iniunctam exequens, pœnitentiæ actum eliciat; aliâs tota illius efficacia ex opere operantis procederet, & seculo Sacramento consistere posset: sed ex eo, quod sit pars integræ, & completæ sacramentum præteritum: ac proinde sicut sacramentum confert suos effectus ex opere operato rectè dispositis; sic executio operis à Confessario iniuncti, quæ pars est Sacramenti, confert suum effectum obicem non ponenti: effectus autem huius satisfactionis sacramentalis est remissio pœnæ pro peccatis debitis. Ergo hæc remissio non ex opere operato confert. Et ita ex communi sententia tradit Suar. disp. 38. sect. 2. Vidual. de satisfact. n. 13. Henriq. lib. 5. c. 20. n. 7. Coninch. disp. 10. dub. 10. concl. 1. & 2. Fagundez de secundo Eccles. præcept. lib. 9. cap. 3. à num. 2. Quarta autem remissio ex opere operato concedatur, solum Deo cognitum est. Verius est, maiorem remissionem concedi feruentius, & deuotius satisfactionem exequenti. Decet enim, Deum liberaliorem se ostendere iis, qui ei diligentius obsequuntur. Stante verò æqualitate satisfactionis nunquam abundantior remissio vni potius, quam alteri conceditur: quia Deus personarum acceptor non est; & notauit Coninch. disp. 10. dub. 10. numer. 93. concl. 3.

2. Notanter dixi, conferri hanc pœnæ remissionem, non pœnitenti ob: nam, si tempore, quo pœnitentiam exequeris, in statu peccati mortalis exillas, impeditur illius effectum: quia dum es in peccato, non viuus in Christo, & consequenter neque in illo satisfacis. Quod à Triu. sess. 14. c. 8. requisitum est. Deinde, quia remissio pœnæ temporalis est effectus supernaturalis; præparans hominem ad gloriam: qui autem est in mortali, omnino est ad gloriam improportionatus. Non igitur ei pœna debet remitti. Atque ita docet ex communi sententia Suarez disp. 38. sect. 3. numer. 3. Coninch. disp. 10. dub. 11. numer. 96. Henriq. lib. 5. cap. 8. & 3. capit. 20. numer. 7. Bonac. disp. 5. de pœnit. quest. 5. p. 4. num. 16. aduersus Vasquez quest. 94. art. 2. dub. 5. Zelot. in praxi fol. 371. Ruiz controu. 95. Med. & alios ab Henriq. & Valq. relato: propterea quod hæc satisfactio, non est dignitate operantis, sed ex meritis Christi proveniat. Verum esto ex meritis Christi proveniat, fauor est satisfaciendi peccato, quem non decet fieri inimico.

3. Secluso autem mortali peccato effectus satisfactionis non impeditur, tamen satisfactio veniali culpa vitietur, ut bene notauit Coninch. disp. 10. dub. 10. n. 88. Henriq. lib. 5. c. 20. n. 7. Bonac. disp. 5. de pœnit. quest. 5. sect. 3. p. 4. num. 16. Laym. lib. 5. sum. tract. 6. c. 15. quest. 3. concl. 3. quippe ea satisfactio non est eorum opus, & ut à te procedit sed, ut est sacramenti pars, & quasi Christi opus, effectum habet, sicuti habet effectum gratiæ sacramentum cum peccato veniali susceptum; tamen contrarium sentiat Vasquez de pœnit. quest. 94. art. 2. dub. 5. n. 14. eod. quod satisfactio nullam aliam bonitatem moralem habeat, nisi eam, quam suscipit ab operante, aliâs si ob finem mortali peccaminosum satisfactio ferret, effectum non careret, sicuti non caret effectus Baptismus, vel Confirmatio in peccato mortali suscepti. Sed responderetur, opus satisfactorium ex prauo fine factum, solum extrinsecè, & quatenus ab operante procedit, vitiat, eaque de causa nullam bonitatem moralem liberam obtinet: at quia in se, & physice est opus gratum Deo, & à Christo assumptum in sacramenti partem, ea de causa remissionem pœnarum obtinere potest ex Dei gratia, & Christi meritis. Si autem ex prauo fine mortali fuerit, eo tempore effectum remissionis habere non potest, sicuti nec susceptio Baptismi, alteriusque sacramenti: quia à peccato mortali debetur.

An verò prædictum opus, recedente peccato mortali, habeat suum effectum, incertum est. Valde pium & probabile est, effectum habere: siquidem, ut probabilis defendimus, recedente satisfactione, sacramentum pœnitentiæ suum conferre effectum. Ergo idem est huic parti concedendum. Atque ita docent Henriq. lib. 5. cap. 20. num. 7. Vidual. de satisfact. n. 12. in fine. Suar. disp. 38. sect. 8. Coninch. disp. 10. dub. 11. Bonac. disp. 5. de pœnit. quest. 5. sect. 3. part. 4. num. 17. Et videtur aperte decipi in cap. Quæret aliquis de pœnit. disp. 3. in fine, ibi: Satisfactio nis fructum non percipit impeditus peccato, quod non deseruit: percipitur autem, cum eius pœnitentia fuerit subsoluta: sicut ad lauacrum sic accedens, regenerationis Sacramentum accipit, non tamen in Christo renascitur: renascitur autem virtute Sacramenti, quod perceptum cum fictio illa de corde eius recesserit veraci pœnitentia.

4. Præter hanc remissionem pœnæ temporalis, concedenda est satisfactio quædam vis impetrandi gratias præuenientes,

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars IV.

& auxilia diuina, pro ut diuina bonitati placitum fuerit, quæ peccata in futurum pœnitens caueat. Etenim, cum hæc satisfactio, ut ex Triu. sess. 14. c. 8. constat, instituta sit, non solum ad puniendâ peccata præterita, & pœnas pro illis debitas recompenstandas; sed, ut cautiore, & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiat, & à peccatis committendis reuocet; necessariò illi concedenda est hæc vis impetrandi gratias præuenientes, utpote necessarias ad peccatorum fugam. Atque ita tradit Suar. disp. 38. sect. 2. n. 3. Coninch. disp. 10. dub. 10. n. 92.

5. Addunt aliqui huic satisfactioni, gratiæ habitualis augmentum, tanquam effectum ex opere operato: sed immeritò, tum, quia ipsa neque est sacramentum, neque pars essentialis illius; sed solum pars integralis perficiens sacramentum factum: neque est instituta ad reconciliandum pœnitentem cum Deo aliâs attritum existentem in mortali reconciliaret, quod est absurdum: sed solum est instituta ad remissionem pœnæ pro peccatis debitis, & ad facilius peccata in futurum cauendâ: ad quos effectus gratiæ habitualis non deseruit, ut bene D. Th. in 4. dist. 16. quest. 1. art. 1. q. 2. ad. 3. notauit Coninch. disp. 10. de pœnitent. dub. 10. num. 94.

6. Hanc satisfactionem plerumque obligatur Sacerdos sub graui culpa pœnitenti imponere, ut satis indicat Trident. sess. 14. c. 8. vers. Debent ergo Sacerdotes. & tradit communis sententia apud Suar. disp. 38. sect. 3. numer. 1. Henriq. lib. 5. sum. cap. 20. numer. 6. Coninch. disp. 10. dub. 8. concl. 1. Fagund. lib. 9. de pœnit. cap. 3. numer. 8. Layman. lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. quest. 1. Tum, ut æquitatem iudicij seruet, debitam pro peccatis pœnam exigendo: tum, ut pœnitentem coërceat, ne iterum in peccata labatur: tum ne sacramentum imperfectum relinquat. Ob quam victimam rationem credo, sacerdotem obligatum esse sub graui culpa pœnitentiam iniungere, cum commodè potest, tamen si confessio sit de solis venialibus, vel de mortalibus iam confessis; nam Sacerdoti incumbit, ne mitium, & imperfectum Sacramentum relinquat, quod necessariò sit nulla pœnitentia imposita. Quapropter, etsi pœnitentia imponenda leuis sit; non est tamen leuis illius ommissio, sicuti notauit Ioan. Sanch. disp. 15. select. disp. n. 14. & 17. aduersus alios oppositum docentes.

7. Dixi, plerumque: quia aliquando licet hoc sacramentum ministrare, nulla satisfactione iniuncta. Cum enim hoc Sacramentum necessarium sit, & perfici essentialiter possit absque satisfactione, non debet ob illius impossibilitatem omiti. Igitur omiti satisfactio potest, si pœnitens ita sit in extremis, ut nec minimam exequi valeat: quia obligatio imponendi pœnitenti satisfactionem, est, cum pœnitens capax est, illam exequendi, uti ex communi sententia tradit Caiet. tom. 1. Opuscul. quest. 2. art. 2. Nauarr. cap. 26. n. 20. Suarez disp. 38. sect. 3. num. 4. Coninch. disp. 10. de pœnitent. dub. 8. numer. 63. Fagund. de secundo Eccles. præcept. lib. 9. cap. 3. numer. 9. Rarò tamen hæc impotentia contingit: nam, si pœnitens non est sensibus destitutus, credo, Sacerdotem obligatum esse illi pœnitentiam imponere, etsi leuissimam, nempe, inuocationem nominis Iesu ore, vel corde; voluntariam oblationem infirmis, & dolorum, alijque similem pium motum. Quod si peccata ampliore satisfactionem exoptulere, & credat infirmus victurus, imponenda est sub obligatione, si conualuerit, exequenda, ut docuit Theod. Cantuarien. in cap. 26. quest. 7. ibi: Si diuinitus ereptus conualuerit, pœnitentia modum à Sacerdote sibi impositum diligenter obseruet. Et tradit Fagund. d. l. 9. cap. 3. n. 9. Laym. lib. 5. sum. tract. 6. c. 15. q. 2. et. 1. fin.

8. Secundo, excusatur sacerdos à pœnitentiæ impositione, si probabiliter existimet, pœnitentem, ob vehementem contritionem, vel ob aliam grauem pœnitentiam assumptam plenè peccatis satisfecisse. Nam, stante hac opinione æquitas iudicij postulat, ut reus absoluat ab obligatione solvendi, cum nihil soluendum habeat. Sic Suar. Coninch. Fagund. locis alleg. Sed hic casus moraliter est impossibilis, cum absque diuina reuelatione constare Sacerdoti non possit, pœnitentem plenè pro peccato satisfecisse, ut bene aduertit Coninch. d. dub. 8. n. 63. Præterea deberet constare, non indigere pœnitentia in remedium, & medicinam peccatorum præseruatiuum, quod vix est possibile.

9. Tertio, ad idem est, si tempore Iubilei confessio fiat: nam, cum per Iubileum plena peccatorum concedatur remissio, superfluit: qualibet alia satisfactio. Verum, quia sæpe accidit pœnitentes intentione lucrandi Iubileum confessionem fecisse; postmodum verò, vel mutata voluntatem, vel ab eo lucrando impediti; nullatenus Sacerdos satisfecerit, si hac intentione contentus esset; sed necessariò debet ad executionem illius intentionis obligare pœnitentes, etque diligentias pro lucrando Iubileo in pœnitentiam iniungere, sicuti docuit Valq. quest. 94. art. 2. dub. 3. Ipsis verò obligatis Iubileum lucrari, non tenetur Sacerdos aliam pœnitentiam in satisfactionem iniungere ob rationem dictam: quia Iubileum est plena peccatorum remissio: & tradit aliis relatis Emman. Sa. verbo Satisfactio. n. 2. Tolet. lib. 6. cap. 23. n. 10. & pluribus exornat Suar. disp. 38. sect. 10. n. 10. Bene tamen potest, & plerumque tenetur,

tur, aliquam satisfactionem ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum eis iniungere: nam, cum sacerdos non solum sit iudex, sed Medicus, qui pœnitentes mederi debet, & per obtentionem Iobilei non censentur regulariter satis curari, tenetur eas pœnitentias iniungere, quæ huic fini vitæ sibi fuerint conuenientes. Quapropter rectè inquit Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 10.* his temporibus pœnitentes ad executionem pœnitentiæ à Confessariò iniunctæ raro, vel nunquam excusari ob Iubileum, vel plenariam Indulgentiam: quia plerunque imponuntur leuissimæ pœnitentiæ, & quæ vix sufficiunt per modum medicinæ.

10. Quartò, credunt Fagund. *de secundo Eccl. præcep. lib. 9. cap. 3. numer. 9.* & Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quest. 5. sect. 3. part. 2. numer. 3.* excusari Sacerdotem ab impositione pœnitentiæ, si lapsus intra horam pœnitentiæ sacramentum scrupuloso ministrat. Moveri possunt: quia pœnitentia in prima confessione imposita ceteri debet pro aliis imposita esse. Sed hoc ad summum verum esse potest, casu, quo scrupulosus eadem peccata, à quibus in prima confessione absolutus fuit, iterum clauibus Ecclesiæ subiceret: quia satisfactionis prioris impositio vix fuit sufficiens pro illorum peccatorum remissione obtinenda. Ceterum, neque cum hac limitatione hanc exculpationem admitto, ne consequenter dicamus, Sacerdotem excusatum esse à pœnitentia iniungenda, quod pœnitens de peccatis rectè confessus confessionem instituit. Ratio autem huius obligationis ea est: quia Sacerdoti nunquam constat pœnitentiam iniunctam sufficientem esse ad plenam pœnitentiæ debitæ remissionem: quinimò plerunque prelumere potest, insufficientem esse: quippe sepe insufficientes imponitur, & longè leuior, quàm peccata exigunt, ob maiorem pœnitentis fructum, ne à Sacramento Pœnitentiæ accedat, ne de pœnitentia iniuncta horrorem concipiat. Quod verò Bonac. inquit, posse eandem pœnitentiam priori confessione impositam denuò imponi, mihi displicet: quia esto opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungi possit: non tamen præceptum eodem titulo.

11. Quintò, addunt aliqui, quos minus benè refert Henric. *lib. 5. sum. c. 20. n. 6. in comment. lit. Z.* Sacerdotem ab obligatione imponendi pœnitentiam excusatum esse, si credat, pœnitentem nullam esse admissurum, vel excurrurum. Nam, cum impositio pœnitentiæ in bonum pœnitentis referatur, ea impositio potius in illius detrimentum, quàm commodum cedit. Item, finis, ob quem pœnitentia imponitur, est, ut pœnitens illius executione pro peccatis satisfaciat. Si ergo illam excurrurus non est, quinimò neque admissurus, finis impositionis cessat, ac proinde & Confessarij obligatio. Sed hanc exculpationem nullatenus censio admittendam, sicuti neque eam admittit Reg. *lib. 7. n. 12.* Bon. *disp. 5. de pœnit. quest. 5. sect. 2. n. 5.* Fagund. *9. de pœnit. c. 3. n. 10.* Nam cito, plures DD. non infimè notæ, quos infra referemus, sentiant, pœnitentem obligatum non esse pœnitentiam iniunctam acceptare, vel acceptatam implere: ac Sacerdotem non audent à pœnitentia iniungenda excusare, ut ne videatur peccatis pœnitentis conuincere, ea imposita relinquens: tum, ne sit occasio pœnitenti peccata temerè, & in grauiora incidendi, vtpote qui se sentit franco pœnitentiæ destitutum: tum, ne Sacramentum Pœnitentiæ truncatè, & imperfectè ministrat, nullam pœnitentiam, partem illius integram assignando. Qui fines non cernunt, tamen pœnitens pœnitentiam non acceptet, neque implcat.

§. III.

Quæ, qualiter, & quanta satisfactio imponenda sit.

1. Opus bonum pœnitens, & aliquando ex præcepto debitum imponi potest.
2. Non est necessarium, ut sit opus externum.
3. Quid de suffragiis pro animabus Purgatori.
4. Debet esse opus præstandum ab ipsomet pœnitente.
5. Qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi possit.
6. Potest cogi pœnitens ad confessionis frequentiam.
7. Quid de reliquis Sacramentis dicendum sit.
8. Quantitas pœnitentiæ arbitrio prudentis Confessarij relinquatur.
9. Peccat grauius Confessariò, si absque causa leuissimam pœnitentiam pro grauius peccatis iniungat.
10. Stante causa licitum est.
11. Pœnitens monendus est, pœnitentiam non esse delicto commensuratam.
12. Plerunque sub præcepto pœnitentiæ imponenda est.
13. Sub consilio verius est imponi sacramentaliter non posse.
14. Grauis pœnitentia imponi non potest sub leui obligatione.
15. Sub conditione verius est imponi non posse: quidquid aliq. contrarium sentiant.
16. Regulariter ante absolutioem est satisfactio imponenda.

1. Ceterum est, opus in satisfactionem iniungendum debere esse bonum moraliter, & de se Deo gratum: siquidem in satisfactionem peccatorum, & perfectam cum Deo reconciliationem assumitur. Debet item esse pœnitens, & naturæ humanæ afflictum: quam conditionem habent omnia opera bona post naturæ lapsum, ut aliis relatis probant Valent. *1. 4. disp. 7. quest. 14. par. 3.* Pirigian. *2. p. disp. 15. q. 1. art. 1. conc. 1.* Non requiritur necessarium esse opus supererogationis; sed potest esse opus aliàs præceptum: nam ex eo, quod præceptum sit, non impedit, quin in partem sacramenti, & peccati satisfactionem assumatur, & nouo titulo pœnitens ad illius executionem obligetur. Quinimò aliquò expedit ita fieri, saltem ex parte, si pœnitens creditur illius pœnitentiæ impositione ad præceptorum obseruationem fore excitandum; cum tamen antea tepidus, & remissus extiterit. Frequenter autem opera non præcepta, sed supererogationis imponenda sunt: quia operibus aliàs præceptis vix ceteri potest pœnitens grauari, cum iam grauius sit; ac proinde rationem pœnitentis dimittit habent. Quocirca, quoties confessarij opus in pœnitentiam iniungit, semper intelligendum est iniungere opus non debitum, nisi contrarium communi consuetudine expressum intelligatur, sicuti intelligitur in elemosyna, quæ si detur extreme indigenti, sit ea satis: quia est calus extraordinarius, qui non censetur exceptus: & sicuti si præcipere, debet festis duplicem Missam audire, censendus est Missam ex præcepto, & aliam tantum supererogationis præcipere. Si præcepit singulis diebus Missam audire, creditur Missa diei festi contingenti contentus esse, ne nimium pœnitentem grauet. Secus esset, si diceret, ut singulis hebdomadis Missam audiret, censendus esset velle obligare ad Missam aliàs non debitam ex præcepto, vel voto. Quando autem penitus circumstantiis, dubium est, consulendus est confessarij, si potest, sin minus prudentis arbitrio res decidenda. Quæ Omnia Docent communiter Doctores, ut videre est in Suar. *disp. 38. sect. 6.* Henric. *1. 5. cap. 21.* Coninch. *disp. 10. dub. 8. num. 68.* & seqq. Laym. *1. 5. sum. tract. 6. cap. 15. q. 2.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. 3. p. 2. num. 11.* Thom. Sanch. *1. 1. sum. c. 14. n. 5.* Fagund. *de 2. Eccl. præcep. 1. 9. c. 5. n. 8.* & aliis.

2. Tamen opus in pœnitentiam iniungendum debere necessarium externum esse docuerit aliis relatis Ioann. Sanchez *in select. disp. 16. num. 1.* propterea quòd pars Sacramenti sit, quæ visibilis debet esse, sicut & sacramentum; & quia imponitur per modum præcepti humani, quod in actum interiore directè cadere non potest: attamen praxis Ecclesiæ, & communis sententia docet, actus interiores, verbi gratia, aliquam ipsam meditationem, de Dei præsentia, de iudicio futuro, de morte imminente, de peccatorum fœditate, & grauitate, aliquemque contritionis actum, & similia iniungi posse. Nam esto, per se sensibilis non sit, sunt tamen sensibilis, quatenus à Confessariò iniunguntur, & à pœnitente acceptantur: quod sufficit, ut pars sacramenti esse possint, sicuti est contritio, quæ per confessionem manifestatur; & Corpus Christi in Eucharistia, quæ mediis speciebus consecratis sensibilis redditur. Et licet hæc iniungantur ad modum humani præcepti: quia tamen non iniunguntur absolute, sed ex pœnitentis consensu, & acceptatione, ea de causa, et si interiora sint, & inuisibilia, sub præcepto cadere possunt: sicuti docuerunt Suarez *disp. 38. section. 6. num. 2.* Reginald. *10. 1. lib. 7. num. 22.* Bafil. *Ponc. lib. 1. de matrim. cap. 7. num. 4.* Coninch. *disp. 10. dub. 8. numer. 67. conclus. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. quest. 2.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quest. 5. sect. 3. par. 2. n. 10.* Fagund. *de secundo Ecclesiæ præcepto. lib. 9. cap. 5. n. 5.* & alij. Quinimò, et si frequenter opus externum in pœnitentiam iniungatur, quia facilius & certius, præsertim à rudibus, impleri potest, aliquando tamen expedit supradictam meditationem, & considerationem iniungi, vtpote efficacissimam ad vitæ antea emendationem, ut benè notarunt Suar. Coninch. Laym. *loc. alleg.*

3. Quòd verò prædictus Ioann. Sanch. subiungit *dicitur disp. 16. n. 1.* non posse, inquam, confessarij pœnitenti imponere in pœnitentiam peccatorum, ut aliquas orationes pro animabus purgatori recitet; eò quòd sacramentum non in satisfactionem alicui peccati, sed proprii institutum sit, mihi displicet. Concedo namque, sacramentum Pœnitentiæ ad delenda peccata pœnitentis, tam quoad culpam, quàm quoad penam infirmitatem esse: sed inde non inferitur, orationes pro animabus Purgatori applicandas effectum in pœnitente habituras non esse: habent quidem effectum ex opere operato, & virtute sacramenti, qui à pœnitente animabus Purgatori communicari non potest, tamen illis communicat effectum, seu satisfactionem, illis orationibus correspondentem, quatenus ab ipso procedunt: qui effectus est omnino distinctus, & separabilis ab effectu & satisfactione, quem illæ orationes habent, quatenus à Confessariò sunt iniunctæ, & pars sacramenti Pœnitentiæ constituta.

4. Rursus debet esse opus ab ipsomet pœnitente præstandum, quicquid in contrarium sentiant Fagund. *1. 9. de secundo Eccl. præcep. cap. 4. numer. 12.* & Suar. *disp. 38. sect. 9. numer. 10.*

Nam